

Phụ lục III
HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG CẤP TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN

(Kèm theo Công văn số 040/BGDĐT-GDTrH ngày 16 tháng 9 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ GDĐT)

Hướng dẫn này dựa trên sách giáo khoa môn Giáo dục công dân của nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam từ lớp 10 đến lớp 12. Căn cứ vào hướng dẫn này, các cơ sở giáo dục trung học chỉ đạo tổ, nhóm chuyên môn và giáo viên xây dựng kế hoạch dạy học môn học bảo đảm cân đối giữa nội dung và thời gian thực hiện, phù hợp với tình hình thực tế. Trong quá trình xây dựng và thực hiện kế hoạch dạy học môn học cần lưu ý một số nội dung sau:

- Đối với các bài học được tích hợp thành chủ đề, khi xây dựng kế hoạch dạy học cần đảm bảo tính khoa học, chính xác về kiến thức, tính logic cả về hình thức và nội dung của các hoạt động dạy học.

- Đối với các nội dung hướng dẫn học sinh thực hành, căn cứ vào điều kiện dạy học ở từng thời điểm cụ thể, các cơ sở giáo dục cần nhắc để xác định những nội dung hướng dẫn học sinh thực hiện trên lớp hoặc ở nhà sao cho phù hợp và không gây áp lực với học sinh; đảm bảo bám sát chuẩn kiến thức, kỹ năng, chuyển giao nhiệm vụ cụ thể, rõ ràng, kết quả thực hiện nhiệm vụ được báo cáo, thảo luận trên lớp để làm căn cứ đưa ra kết luận, nhận định về kiến thức, kỹ năng mà học sinh cần hình thành, rèn luyện.

1. Lớp 10

TT (1)	Bài (2)	Nội dung điều chỉnh (3)	Hướng dẫn thực hiện (4)
1	Bài 1. Thế giới quan duy vật và phương pháp luận biện chứng	II. Nội dung bài học	
		- Mục 1. Vai trò thế giới quan và phương pháp luận của triết học	Học sinh tự học
		- Mục 2. Chủ nghĩa duy vật biện chứng - Sự thống nhất hữu cơ giữa thế giới quan duy vật và phương pháp luận biện chứng.	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi số 1 và số 2	Học sinh tự làm

2	Bài 2. Thế giới vật chất tồn tại khách quan	Cả bài	Học sinh tự đọc
3	Bài 3. Sự vận động và phát triển của thế giới vật chất	II. Nội dung bài học - Mục 1c. Các hình thức vận động cơ bản của thế giới vật chất	Học sinh tự học
		- Mục 2b. Phát triển là khuynh hướng tất yếu của thế giới vật chất	Học sinh tự học
	Bài 4. Nguồn gốc vận động phát triển của sự vật, hiện tượng	II. Nội dung bài học Mục 1. Thế nào là mâu thuẫn	Tập trung hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về mâu thuẫn
	Bài 5. Cách thức vận động phát triển của sự vật, hiện tượng	II. Nội dung bài học Mục 1. Chất	Tập trung hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về chất
		Mục 2. Lượng	Tập trung hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về lượng
	Bài 6. Khuynh hướng phát triển của sự vật, hiện tượng	II. Nội dung bài học - Mục 1b. Đặc điểm của phủ định biện chứng	Học sinh tự học
		- Mục 2. Khuynh hướng phát triển của sự vật, hiện tượng	Học sinh tự học
			Các bài 3, 4, 5, 6 sau khi điều chỉnh được xây dựng thành 01 chủ đề dạy trong 5 tiết
4	Bài 7. Thực tiễn và vai trò của thực tiễn đối với nhận thức	II. Nội dung bài học Mục 1. Hai giai đoạn của quá trình nhận thức	Học sinh tự học
		Mục 2. Ba hình thức cơ bản của thực tiễn	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 2	Học sinh tự làm

Qua

5	Bài 8. Tồn tại xã hội và ý thức xã hội	Cả bài	Học sinh tự đọc
6	Bài 9. Con người là chủ thể của lịch sử, là mục tiêu phát triển của xã hội	II. Nội dung bài học	
		Mục 1. Con người là chủ thể của lịch sử	Học sinh tự học
		Mục 2b. Chủ nghĩa xã hội với sự phát triển toàn diện của con người	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 4	Học sinh tự làm
7	Bài 10. Quan niệm về đạo đức	II. Nội dung bài học	
		Mục 1b. Phân biệt đạo đức với pháp luật và phong tục, tập quán trong sự điều chỉnh hành vi của con người.	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 1	Học sinh tự làm
	Bài 11. Một số phạm trù cơ bản của đạo đức học	II. Nội dung bài học	
		Mục 1b. Nghĩa vụ của thanh niên Việt Nam hiện nay	Tập trung hướng dẫn học sinh nêu những việc học sinh trung học cần làm để sẵn sàng tham gia vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.
Mục 2b. Làm thế nào để trở thành người có lương tâm?		Hướng dẫn học sinh thực hành	
	Mục 4b. Hạnh phúc cá nhân và hạnh phúc xã hội	Học sinh tự học	
		Các bài 10, 11 sau khi điều chỉnh được xây dựng thành 01 chủ đề dạy trong 4 tiết.	
8	Bài 12. Công dân với tình yêu, hôn nhân và gia đình	II. Nội dung bài học	
		- Mục 1a. Tình yêu là gì?	Học sinh tự học: Tình yêu mang tính xã hội
		- Mục 2a. Khái niệm hôn nhân	Học sinh tự học

Qua

		- Mục 2b. Chế độ hôn nhân ở nước hiện nay	Hướng dẫn học sinh nêu những điểm tiến bộ của chế độ của chế độ hôn nhân ở nước ta hiện nay
		- Mục 3c. Mỗi quan hệ gia đình và trách nhiệm của các thành viên	Học sinh tự học
9	Bài 13. Công dân với cộng đồng	II. Nội dung bài học Mục 2. Trách nhiệm của công dân với cộng đồng	Hướng dẫn học sinh thực hành
10	Bài 14. Công dân với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc	II. Nội dung bài học - Mục 1b. Truyền thống yêu nước của dân tộc Việt Nam - Mục 2. Trách nhiệm xây dựng tổ quốc. - Mục 3. Trách nhiệm bảo vệ tổ quốc	Hướng dẫn học sinh thực hành Tích hợp thành 1 mục: Trách nhiệm xây dựng và bảo vệ tổ quốc và hướng dẫn học sinh tự học.
11	Bài 15. Công dân với một số vấn đề cấp thiết của nhân loại	II. Nội dung bài học - Mục 1a. Ô nhiễm môi trường - Mục 2a. Sự bùng nổ dân số - Mục 3a. Những dịch bệnh hiểm nghèo - Mục 3b. Trách nhiệm của công dân trong việc hạn chế sự bùng nổ dân số.	Học sinh tự học Học sinh tự học Học sinh tự học Hướng dẫn học sinh thực hành
12	Bài 16. Tự hoàn thiện bản thân	II. Nội dung bài học - Mục 2b. Vì sao phải tự hoàn thiện bản thân - Mục 3. Tự hoàn thiện bản thân như thế nào	Hướng dẫn học sinh giải thích một cách đơn giản ý nghĩa của tự hoàn thiện bản thân Hướng dẫn học sinh thực hành

2. Lớp 11

Qua

TT (1)	Bài (2)	Nội dung điều chỉnh (3)	Hướng dẫn thực hiện (4)
1	Bài 1. Công dân với sự phát triển kinh tế	II. Nội dung bài học - Mục 3a. Cơ cấu kinh tế	Học sinh tự học
		- Mục 3b. Ý nghĩa của phát triển kinh tế đối với cá nhân, gia đình và xã hội	Tập trung hướng dẫn học sinh nêu ý nghĩa của phát triển kinh tế đối với cá nhân và xã hội.
2	Bài 2. Hàng hóa – Tiền tệ - Thị trường	II. Nội dung bài học - Mục 1b. Lượng giá trị hàng hóa	Tập trung làm rõ 2 khái niệm: - Thời gian lao động cá biệt - Thời gian lao động xã hội cần thiết
		- Mục 2a. Nguồn gốc, bản chất của tiền tệ	Học sinh tự học
		- Mục 2c. Quy luật lưu thông tiền tệ	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 3, 4, 6	Học sinh tự làm
3	Bài 3. Quy luật giá trị trong sản xuất và lưu thông hàng hóa	II. Nội dung bài học - Mục 3a. Về phía Nhà nước	Học sinh tự học
		- Mục 3b. Về phía công dân	Hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về vận dụng nội dung và tác động của quy luật giá trị.
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 5,10	Học sinh tự làm
	Bài 4. Cạnh tranh trong sản xuất và lưu thông hàng hóa	II. Nội dung bài học - Mục 2a. Mục đích của cạnh tranh	Ghép vào Mục 1 (Cạnh tranh, nguyên nhân dẫn đến cạnh tranh).
		- Mục 2b. Các loại cạnh tranh	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 2	Học sinh tự làm
Bài 5. Cung - cầu trong sản xuất và lưu thông hàng hóa	II. Nội dung bài học - Mục 2b. Vai trò của quan hệ cung – cầu	Học sinh tự học	
	- Mục 3. Vận dụng quan hệ cung – cầu	Hướng dẫn học sinh thực hành	
	IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 3	Học sinh tự làm	

			Các bài 3, 4, 5 sau khi điều chỉnh được xây dựng thành 01 chủ đề dạy trong 4 tiết
4	Bài 6. Công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước	II. Nội dung bài học	
		- Mục 1. Khái niệm công nghiệp hóa, hiện đại hóa	Chỉ tập trung làm rõ thế nào là công nghiệp hóa, hiện đại hóa.
		- Mục 2c. củng cố và tăng cường địa vị chủ đạo của quan hệ sản xuất XHCN trong toàn bộ nền kinh tế quốc dân	Học sinh tự đọc.
		- Mục 3. Trách nhiệm của công dân đối với sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước	Hướng dẫn học sinh thực hành
		IV. Câu hỏi và bài tập: Các câu hỏi/ bài tập số 5, 6, 7, 8	Học sinh tự làm
5	Bài 7. Thực hiện nền kinh tế nhiều thành phần và tăng cường vai trò quản lý kinh tế của nhà nước	II. Nội dung bài học	
		- Mục 1b. Các thành phần kinh tế ở nước ta	Chỉ tập trung hướng dẫn học sinh nêu khái niệm và vai trò của từng thành phần kinh tế ở nước ta
		- Mục 1c. Trách nhiệm của công dân đối với việc thực hiện nền kinh tế nhiều thành phần	Hướng dẫn học sinh thực hành
		- Mục 2. Vai trò quản lý kinh tế của nhà nước	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 9, 10	Học sinh tự làm
	Bài 8. Chủ nghĩa xã hội	II. Nội dung bài học	
		- Mục 1a. Chủ nghĩa xã hội là giai đoạn đầu của xã hội cộng sản chủ nghĩa	Học sinh tự học
		- Mục 2b. Đặc điểm của thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta	Học sinh tự học
			Các bài 7, 8 sau khi điều chỉnh được xây dựng thành 01 chủ đề dạy trong 3 tiết
6	Bài 9. Nhà nước xã hội chủ nghĩa	II. Nội dung bài học	
		- Mục 1. Nguồn gốc và bản chất của nhà nước	Học sinh tự học

Qua

		- Mục 2d. Vai trò của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong hệ thống chính trị	Học sinh tự học
		- Mục 3. Trách nhiệm của công dân trong việc tham gia xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam	Hướng dẫn học sinh thực hành
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 2, 5	Học sinh tự làm
7	Bài 10. Nền dân chủ xã hội chủ nghĩa	II. Nội dung bài học - Mục 1. Bản chất của nền dân chủ xã hội chủ nghĩa	- Chỉ tập trung làm rõ những thể hiện cụ thể về bản chất của dân chủ XHCN trên 5 phương diện. Các nội dung còn lại khuyến khích học sinh tự học
		- Mục 2a, 2d. Nội dung cơ bản của dân chủ trong lĩnh vực kinh tế, lĩnh vực xã hội	Học sinh tự học
		- Mục 3. Các hình thức cơ bản của dân chủ	Hướng dẫn HS tìm ví dụ về dân chủ trực tiếp và dân chủ gián tiếp.
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 2	Học sinh tự làm
8	Bài 11. Chính sách dân số và giải quyết việc làm	II. Nội dung bài học - Mục 1a. Tình hình dân số nước ta - Mục 3. Trách nhiệm của công dân đối với chính sách dân số và giải quyết việc làm	Học sinh tự học Tập trung hướng dẫn học sinh thực hiện trách nhiệm của bản thân trong việc: - Tuyên truyền, động viên người thân trong gia đình nghiêm chỉnh thực hiện chính sách dân số, pháp luật về dân số. - Tích cực tìm hiểu về nghề và định hướng nghề nghiệp; chủ động tìm kiếm việc làm.
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 1	Học sinh tự làm
9		II. Nội dung bài học - Mục 1. Tình hình tài nguyên, môi trường nước	Học sinh tự học

Qua

	Bài 12. Chính sách tài nguyên và bảo vệ môi trường	ta hiện nay - Mục 3. Trách nhiệm của công dân đối với chính sách tài nguyên và bảo vệ môi trường	Tập trung hướng dẫn học sinh tích cực tham gia các hoạt động bảo vệ tài nguyên, môi trường ở địa phương, tuyên truyền và vận động người thân cùng tham gia
10	Bài 13. Chính sách giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, văn hóa	II. Nội dung bài học Mục 4. Trách nhiệm của công dân đối với chính sách giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, văn hóa	Tập trung hướng dẫn học sinh thực hiện trách nhiệm của bản thân trong học tập, rèn luyện phẩm chất đạo đức; nghiên cứu và ứng dụng khoa học, giữ gìn phát huy giá trị văn hóa dân tộc
11	Bài 14. Chính sách quốc phòng và an ninh	II. Nội dung bài học - Mục 1. Vai trò và nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh - Mục 3. Trách nhiệm của công dân đối với chính sách quốc phòng và an ninh	Học sinh tự học Tập trung hướng dẫn học sinh thực hiện trách nhiệm của bản thân trong việc tuân thủ quy định của pháp luật về quốc phòng, an ninh; sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ quân sự; tích cực tham gia vào các hoạt động trên lĩnh vực quốc, an ninh tại nơi cư trú
12	Bài 15. Chính sách đối ngoại	II. Nội dung bài học - Mục 1. Vai trò, nhiệm vụ của chính sách đối ngoại - Mục 4. Trách nhiệm của công dân đối với chính sách đối ngoại	Học sinh tự học Tập trung hướng dẫn học sinh thực hiện trách nhiệm của bản thân trong việc nâng cao trình độ văn hoá, rèn luyện khả năng giao tiếp, ứng xử ...

3. Lớp 12

TT (1)	Bài (2)	Nội dung điều chỉnh (3)	Hướng dẫn thực hiện (4)
1	Bài 1. Pháp luật và đời sống	II. Nội dung bài học	Hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về đặc trưng cơ bản của pháp luật
		- Mục 1b. Đặc trưng cơ bản của pháp luật	Hướng dẫn học sinh tự học
		- Mục 2. Bản chất của pháp luật	Học sinh tự học
		- Mục 3a, 3b. Quan hệ giữa pháp luật với kinh tế, chính trị.	Hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về vai trò của pháp luật trong đời sống xã hội
		- Mục 4. Vai trò của pháp luật trong đời sống xã hội	Học sinh tự làm
		IV. Câu hỏi bài tập: Câu hỏi/Bài tập 8	
2	Bài 2. Thực hiện pháp luật	II. Nội dung bài học	Học sinh tự học
		- Mục 1c. Các giai đoạn thực hiện pháp luật	Hướng dẫn học sinh tìm ví dụ về trách nhiệm pháp lí và mục đích của việc áp dụng trách nhiệm pháp lí
3	Bài 3. Công dân bình đẳng trước pháp luật	II. Nội dung bài học	Học sinh tự học
	Bài 4. Quyền bình đẳng của công dân trong một số lĩnh vực của đời sống xã hội	Mục 3. Trách nhiệm của Nhà nước trong việc bảo đảm quyền bình đẳng của công dân trước pháp luật	Hướng dẫn học sinh nêu một số ví dụ về quyền bình đẳng trong hôn nhân và gia đình, bình đẳng trong lao động, bình đẳng trong kinh doanh.
		II. Nội dung bài học	Học sinh tự học
		- Mục 1b, 2b, 3b. Nội dung bình đẳng trong hôn nhân và gia đình, trong lao động, trong kinh doanh.	
		- Mục 1c, 2c, 3c. Trách nhiệm của Nhà nước trong việc đảm bảo quyền bình đẳng trong hôn nhân và gia đình, trong lao động, trong kinh doanh.	

			Các bài 3, 4 sau khi điều chỉnh được xây dựng thành 01 chủ đề dạy trong 4 tiết.
4	Bài 5. Quyền bình đẳng giữa các dân tộc, tôn giáo	II. Nội dung bài học	Học sinh tự học
		- Mục 1a. Khái niệm dân tộc	
		- Mục 1d, 2d. Chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước về quyền bình đẳng giữa các dân tộc, tôn giáo.	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 1,4	Học sinh tự làm
5	Bài 6. Công dân với các quyền tự do cơ bản	II. Nội dung bài học	Học sinh tự học
		- Mục 1a, 1b, 1c. Ý nghĩa quyền bất khả xâm phạm về thân thể của công dân, quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, sức khỏe, danh dự và nhân phẩm, quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của công dân.	
		- Mục 2a. Trách nhiệm của Nhà nước.	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/Bài tập 8	Học sinh tự làm
6	Bài 7. Công dân với các quyền dân chủ	II. Nội dung bài học	Học sinh tự học
		- Mục 1b. Những trường hợp không được thực hiện quyền ứng cử.	
		- Mục 1b. Cách thức nhân dân thực hiện quyền lực nhà nước thông qua các đại biểu và cơ quan quyền lực nhà nước, cơ quan đại biểu của nhân dân.	Học sinh tự học
		- Mục 1c.2c, 3c. Ý nghĩa của quyền bầu cử và quyền ứng cử của công dân, quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, quyền khiếu nại, tố cáo của công dân.	Học sinh tự học
		- Mục 3b. Quy trình khiếu nại, tố cáo và giải quyết khiếu nại, tố cáo.	Học sinh tự học

Qua

		Mục 4a. Trách nhiệm của Nhà nước	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 1	Học sinh tự làm
7	Bài 8. Pháp luật với sự phát triển của công dân	II. Nội dung bài học - Mục 2. Ý nghĩa quyền học tập, sáng tạo và phát triển của công dân.	Học sinh tự học
		- Mục 3. Trách nhiệm của Nhà nước và công dân trong việc bảo đảm và thực hiện quyền học tập, sáng tạo và phát triển của công dân	Tập trung hướng dẫn học sinh trình bày được trách nhiệm của nhà nước
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 2	Học sinh tự làm
8	Bài 9. Pháp luật với sự phát triển bền vững của đất nước	II. Nội dung bài học - Mục 1. Vai trò của pháp luật đối với sự phát triển bền vững của đất nước	Học sinh tự học
		- Mục 2b. Nội dung cơ bản của pháp luật về phát triển văn hóa	Học sinh tự học
		Mục 2d, Nội dung cơ bản của pháp luật về bảo vệ môi trường	Hướng dẫn học sinh nêu ví dụ cho nội dung cơ bản của pháp luật bảo vệ môi trường
		Mục 2e, nội dung cơ bản của pháp luật về quốc phòng, an ninh.	Học sinh tự học
		IV. Câu hỏi và bài tập: Câu hỏi/bài tập 4,5	Học sinh tự làm
9	Bài 10. Pháp luật với hòa bình và sự phát triển tiến bộ của nhân loại	Cả bài	Học sinh tự đọc